

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ БЕЗ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ УПОВНОВАЖЕНОЮ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ

Доляр Є.В., аспірант кафедри кримінального процесу НАВС.

Конституція України стаття 29 передбачає, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

Дублюючи ці положення Конституції, ч. 1 ст. 207 КПК те саме відносить і до затримання особи, яке може здійснюватися лише за ухвалою слідчого судді або суду, крім окремої категорії осіб, до якої законодавець відносить народних депутатів України та суддів [1].

Вказівка закону на те, що особу може бути затримано, коли її захоплено при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення або безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні, означає, що рішення про затримання певної особи може бути прийняте в усіх цих випадках будь-якою особою, яка стала очевидцем цих подій. Безперервне переслідування означає, що особа, яка намагається втекти, не має зникати з очей особи, яка її переслідує.

Затримання особи без ухвали слідчого судді здійснюється в порядку передбаченому статтею 208 Кримінального процесуального кодексу України [2].

Відповідно до статті 208 КПК України, уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1. Якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2. Якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;

3. Якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України [2].

Будь-яка особа, яка затримала іншу особу згідно з п.п. 1-2 ч. 2 ст. 207 КПК України, і яка не є уповноваженою службовою особою, має доставити затриманого до уповноваженої службової особи або повідомити про місцеперебування особи, яка підозрюється в учиненні кримінального правопорушення. Така дія передує реєстрації правопорушення до єдиного реєстру, і досудове розслідування ще не розпочато, тому, на нашу думку, мова йде про фізичне захоплення, яке передує процесуальному, і тільки при підтвердженні підозри може стати процесуальним [2].

Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду, затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

Розглянемо особливості затримання уповноваженою службовою особою особи підозрюваного у вчиненні злочину без ухвали слідчого судді, суду ст.208 КК України:

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виключно у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки" покладені на нього при

обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує.

2. Уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 223 і статтею 236 цього Кодексу.

3. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, повинна негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

4. Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених статтею 104 цього Кодексу, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень статті 209 цього Кодексу; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

5. Затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей застосовуються тільки в присутності офіційних представників цього органу [2].

Отже, будь-який громадянин, який став свідком злочину, вправі затримати особу. Це принципово нова позиція у новому КПК України, до якої потрібно підготувати як громадськість, так і органи внутрішніх

справ. Після доставляння затриманого до підрозділу досудового розслідування реєструють точний час (година і хвилини).

Уповноважена службова особа (ст. 210 КПК) зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставляння затриманого та інші відомості, передбачені законодавством. Про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування.

За наявності підстав для обґрунтованої підозри, що доставляння затриманої особи тривало довше, ніж це потрібно, слідчий зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Строк затримання (ст. 211 КПК) особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами ст. 209 КПК. Затримана без ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше шістдесяти годин з моменту затримання має бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // ВВР України. - 1996. - № 30. - Ст.141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р.// Відомості Верховної Ради України, 2013. - № 9-10, № 11-12, № 13. - Ст.88.
3. Закон сьогодні. Юридичний портал «Затримання особи без ухвали слідчого судді» - 2015. Інтернет ресурс: <http://lawtoday.com.ua/zatrimannya-bez-yhvali-slidchogo>
4. Закон України «Про безоплатну правову допомогу»: від 02.06.2011 р., № 3460-VI // Голос України. -08.07.2011. -№ 122.